

Mieczysław Przybyłowski

Delegacja adwokatury radzieckiej w Polsce

Palestra 13/12(144), 65-69

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czenia), grupując w związku z tym zarówno adwokatów zespolonych, jak i adwokatów-radców prawnych. Istnieje np. praktyka, że osoby przystępujące do egzaminu adwokackiego, które nie godzą się na zmianę siedziby, są wpisywane na listę pod warunkiem przejścia na radcostwo prawne.

Kończąc swe uwagi i propozycje, chciałbym wyrazić nadzieję, że może tą drogą uda się nam przywrócić naszemu zawodowi tę rangę społeczną, jaką miała niegdyś polska adwokatura, postępową i zawsze zaangażowaną.

MIECZYŚLAW PRZYBYŁOWSKI

Delegacja adwokatury radzieckiej w Polsce

W dniach od 15 do 22 września 1969 r. przebywała w Polsce na zaproszenie Naczelnej Rady Adwokackiej delegacja adwokatury radzieckiej w składzie następującym: Dżangir A. Tieriegułow, przewodniczący Leningradzkiego Miejskiego Kolegium Adwokatów, Giorgij A. Woskriesiński, członek prezydium Moskiewskiego Miejskiego Kolegium, oraz Aleksandra I. Smirnowa, przewodnicząca Komisji Rewizyjnej Kolegium Moskiewskiego i kierowniczką Zespołu Adwokackiego w Nogin-sku okręgu moskiewskiego. Na czele delegacji stał adw. Tieriegułow.

Na lotnisku Okęcie witali gości radzieckich: sekretarz NRA adw. Zdzisław Czeszejko w imieniu tejże NRA, sekretarz Rady Adwokackiej w Warszawie adw. Zbigniew Czerski w imieniu tejże Rady oraz członek Komisji NRA do Spraw Współpracy z Zagranicą adw. Mieczysław Przybyłowski. Ambasadę radziecką reprezentował konsul Kriczkow.

Delegacji przez cały czas jej pobytu w Polsce towarzyszył adw. Mieczysław Przybyłowski.

W pierwszym dniu delegacja złożyła wizytę Prezesowi Naczelnej Rady Adwokackiej drowi S. Godlewskiemu, Wiceministrowi Sprawiedliwości K. Zawadzkiemu i prezydium Warszawskiej Rady Adwokackiej.

Po obiedzie wydanym na cześć gości przez Naczelną Radę Adwokacką delegaci radzieccy zwiedzali stolicę.

Drugiego dnia swego pobytu w stolicy delegacja radziecka złożyła wizytę Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego prof. drowi Z. Resichowi. W czasie tej wizyty, w której wzięli udział także Prezes SN Mazur oraz Prezes NRA adw. dr Godlewski, goście radzieccy żywo interesowali się organizacją sądownictwa w Polsce oraz sprawą stosunków między sądami a adwokaturą.

Następnie delegacja zwiedziła gmach sądów przy al. Świerczewskiego 127 i obecna była na dwóch rozprawach: cywilnej i karnej.

W godzinach popołudniowych goście radzieccy byli w Zespole Adwokackim Nr 40 w Warszawie (specjalistycznym), który na podstawie umowy z moskiewskim Iniurkolegium prowadzi w Polsce sprawy obywateli radzieckich.

Dnia 17 września 1969 r. delegaci radziecy w towarzystwie Wiceprezesa NRA adw. R. Szury i adw. M. Przybyłowskiego udali się do Krakowa, gdzie podejmowani byli gościnnie przez Radę Adwokacką z wicedziekanem Hrehorowiczem na czele. Dzięki staraniom gospodarzy goście radziecy, oprowadzani przez doskonałego przewodnika, mogli zwiedzić dokładnie Zamek Królewski na Wawelu (nawet te części Zamku, które na ogół nie są udostępniane szerokim rzeszom zwiedzających). Podziwiali tu skarby historii i kultury polskiej. Następnie zwiedzili Kościół Mariacki, interesując się w szczególności rzeźbami Wita Stwosza, oraz kilką innych zabytków Krakowa.

Dnia 18 września delegaci wyjechali do Oświęcimia, gdzie po krótkiej wizycie w gościnnym miejscowym Zespole Adwokackim udali się na zwiedzenie obozu koncentracyjnego Oświęcim-Brzezinka. Przy „bramie śmierci” delegacja radziecka złożyła kwiaty. Miejsce kaźni i dowody bestialskiego znęcania się hitlerowskich ludobójców nad milionami zwiezionych tu z całej okupowanej Europy więźniami wywarły na delegatach wstrząsające wrażenie.

Z Oświęcimia udano się do Katowic, gdzie delegacja przyjmowana była bardzo serdecznie przez Katowicką Radę Adwokacką z jej dziekanem adw. Holakiem. Delegacja radziecka złożyła w Katowicach wiązaną kwiatów u stóp pomnika braterstwa broni polsko-radzieckiego, a w Sosnowcu — pod pomnikiem Czynu Rewolucyjnego. Wieczorem tegoż dnia goście radziecy powrócili do Warszawy.

W piątek 19 września rano delegacja zwiedziła pałac w Wilanowie, po południu zaś wzięła udział w cocktailu wydanym przez Naczelną Radę Adwokacką z okazji pobytu gości radzieckich w Polsce. Obecni byli: Wiceminister K. Zawadzki, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego prof. dr Z. Resich, prezesi Sądów Wojewódzkich dla m. st. Warszawy i Woj. Warszawskiego Wieczorek i Mikos, szef Prokuratury stołecznej Sanecki, przedstawiciele Zarządu Głównego Zrzeszenia Prawników Polskich doc. dr Kąkol i adw. A. Maciejewski, przedstawiciel Centralnego Komitetu SD mgr Boberski, liczni członkowie adwokatury polskiej i reprezentanci czasopism prawniczych.

Wieczorem goście radziecy byli w Teatrze Wielkim na operze Smetany „Sprzedana naręczona”.

W sobotę 20 września Naczelna Rada Adwokacka wydała na cześć gości radzieckich w hotelu „Bristol” przyjęcie, które zgromadziło liczne grono adwokatury polskiej.

Dnia 21 września delegacja była w Żelazowej Woli na koncercie szopenowskim w wykonaniu znakomitej pianistki Hesse-Bukowskiej.

Odlot delegacji do Moskwy nastąpił w poniedziałek 22 września rano. Na lotnisku Okęcie żegnali gości radzieckich: Wiceprezes Naczelnej Rady Adwokackiej adw. Z. Krzemiński i adw. M. Przybyłowski, a z ramienia ambasady radzieckiej konsul Kriczkow.

W ramach programu pobytu delegacji radzieckiej odbyły się w siedzibie Naczelnej Rady Adwokackiej trzy konferencje, na których członkowie Prezydium NRA zapoznali delegatów z ustrojem adwokatury polskiej oraz z problemami i zadaniami naszej adwokatury. W konferencjach tych brali udział Wiceminister K. Zawadzki, naczelnik samodzielnego Wydziału do Spraw Adwokatury sędzia R. Dmowski i przedstawiciel Wydziału Administracyjnego KC PZPR J. Syty.

Delegaci radziecy bardzo żywo interesowali się zagadnieniami pracy organów samorządu adwokackiego, przede wszystkim Naczelnej Rady Adwokackiej, którego

to organu adwokatura radziecka nie ma. Notowali też dokładnie podane im informacje o istocie samorządu adwokackiego, o nadzorze sprawowanym przez Ministra Sprawiedliwości, o kompetencjach i zadaniach organów adwokatury wszystkich szczebli, o liczbie adwokatów w Polsce, zespołach adwokackich, warunkach bytowych adwokatury, ubezpieczeniu społecznym adwokatów, przechodzeniu na rentę i emeryturę a ponadto o organizacji organów dyscyplinarnych.

Ze swej strony delegaci udzielali wyjaśnień o organizacji adwokatury w Związku Radzieckim, podkreślając najważniejsze różnice zachodzące w dziedzinie ustroju adwokatury obu krajów.

Wypada tu zaznaczyć, że ustrój adwokatury radzieckiej podlegał od początku rewolucji październikowej różnym zmianom. Obecnie zgodnie z art. 13 prawa o ustroju sądownictwa w ZSRR, republik związkowych i autonomicznych z 1958 r. kolegia adwokatów (odpowiednik naszych izb adwokackich) powinny działać na podstawie ustaw o adwokaturze poszczególnych republik, zatwierdzonych przez Rady Najwyższe tych republik. Ustawy te na ogół są podobne. Jak głosi art. 1 ustawy o adwokaturze RSFR, dla urzeczywistnienia obrony we wstępnym śledztwie i w sądzie, dla reprezentacji w sprawach cywilnych w sądzie i arbitrażu, a także dla zorganizowania innej pomocy prawnej dla obywateli, przedsiębiorstw, instytucji, organizacji i kolchozów działają w republikach, krajach, okręgach i miastach (w Moskwie i Leningradzie) kolegia adwokatów.

Działalność swą kolegia wykonują pod bezpośrednim kierownictwem i kontrolą Rady Ministrów autonomicznych republik i komitetów wykonawczych krajowych, okręgowych (w Moskwie i Leningradzie — miejskich) rad narodowych. Ogólne kierownictwo nad kolegiami adwokatów sprawuje Komisja Prawnicza (odpowiednik Ministerstwa Sprawiedliwości) przy Radzie Ministrów republik związkowych.

Organami Kolegium są: a) ogólne zebranie, b) prezydium i c) komisja rewizyjna. W kolegiach liczących przeszło 300 adwokatów zamiast ogólnych zebrań mogą być zwoływane konferencje. Naczelnym organem kolegium jest ogólne zebranie (konferencja) członków kolegium. Zbiera się ono co najmniej raz w roku z inicjatywy prezydium, a także na wniosek komitetu wykonawczego rady narodowej, sprawującego kierownictwo nad danym kolegium. Ogólne zebranie może być zwołane również z inicjatywy co najmniej jednej trzeciej członków kolegium.

Ogólne zebranie (konferencja) wybiera w tajnym głosowaniu prezydium i komisję rewizyjną na okres 2 lat (w niektórych republikach związkowych głosowanie jest jawne, a kadencja prezydium i komisji rewizyjnej trwa 3 lata). Ogólne zebranie, jako najwyższy organ kolegium, zatwierdza sprawozdania z działalności prezydium i komisji rewizyjnej, podejmuje decyzje w sprawach związanych z pracą kolegium, zatwierdza regulaminy wewnętrzne, uzgadniając je z organami związków zawodowych, oraz rozpatruje inne zagadnienia. Tylko ogólne zebranie (konferencja) ma prawo ustalać skład liczbowy, etaty i budżety kolegium. Decyzje w tych sprawach wymagają jednak zatwierdzenia przez właściwy komitet wykonawczy rady narodowej, który może też zmienić uchwały ogólnego zebrania niezgodne z prawem. W niektórych republikach uprawnienie to przysługuje Komisji Prawniczej przy Radzie Ministrów.

Prezydium kolegium kieruje całą bieżącą pracą kolegium. Zwołuje ono ogólne zebrania lub konferencje, organizuje zespoły adwokackie (konsultacje), ukierunkowuje ich pracę, kontroluje ich działalność, rozpatruje wnioski o przyjęcie do kolegium, w tym także i stażystów (aplikantów), organizuje zajęcia związane z doskonaleniem zawodowym, usuwa i wyklucza z kolegium, mianuje też i od-

wołuje kierowników zespołów adwokackich w RSFRR po uzgodnieniu z właściwym komitetem wykonawczym rady narodowej. Ponadto prezydium dysponuje środkami finansowymi kolegium zgodnie z zatwierdzonym budżetem i prowadzi sprawozdawczość statystyczną i finansową. Poważne miejsce w pracy kolegium zajmuje podejmowanie kroków w kierunku podnoszenia ideowo-politycznego poziomu i kwalifikacji zawodowych członków kolegium. Organizuje też ono działalność adwokatów w zakresie popularyzacji prawa radzieckiego, podaje do powszechnej wiadomości osiągnięcia najlepszych adwokatów i zespołów. Jednym z głównych zadań prezydium jest podnoszenie naukowo-teoretycznego poziomu pracy adwokatów. W tym celu powołane zostały w Moskwie i Leningradzie naukowo-badawcze instytuty obrony sądowej.

Za poważne zadanie prezydium kolegium uznać należy badanie i ogłaszanie będących w posiadaniu kolegium wiadomości o przyczynach przestępstw i o naruszeniach praworządności. Zbadane i sprawdzone wnioski w tej dziedzinie prezydium przekazuje organizacjom państwowym i społecznym.

Jeśli chodzi o sprawy dyscyplinarne adwokatów, to prezydium jest naczelnym organem dyscyplinarnym kolegium. Sprawuje ono kontrolę nad przestrzeganiem przepisów regulaminów wewnętrznych kolegium, rozpatruje sprawy o przewinienia dyscyplinarne członków kolegium i wymierza kary. Postanowienia prezydium mogą być ponownie rozpatrywane przez samo prezydium lub zmienione przez ogólne zebranie członków kolegium bądź przez właściwy komitet wykonawczy rady narodowej. Obwiniony adwokat obowiązany jest na wezwanie prezydium złożyć pisemne wyjaśnienie sprawy. Ma on prawo zapoznać się z zebrany materiałem i być obecny przy rozpatrywaniu jego sprawy. Prezydium może wymierzać następujące kary: a) upomnienie, b) nagana, c) surowa nagana. Najwyższą karą jest wykluczenie z kolegium. Art. 13 ustawy o adwokaturze w RSFRR stanowi, że karę wykluczenia stosuje się w następujących wypadkach:

- a) wykazanej niezdatności do wykonywania obowiązków adwokata,
- b) systematycznego naruszania przepisów regulaminu pracy kolegium i nieuczciwego wypełniania swych obowiązków,
- c) przyjmowania wynagrodzenia pieniężnego poza zespołem,
- d) popełnienia czynów hańbiących zawód adwokata radzieckiego,
- e) popełnienie przestępstwa.

W razie popełnienia przez adwokata przewinienia, za które może on być wykluczony z kolegium, prezydium może zawiesić go do czasu zakończenia sprawy w wykonywaniu czynności zawodowych.

Niezależnie od uprawnień prezydium do wykluczenia adwokata z kolegium prawo takie przysługuje też Radzie Ministrów autonomicznej republiki, komitetowi wykonawczemu krajowej, okręgowej (a w Moskwie i Leningradzie — miejskiej) rady narodowej. Organy te rozpatrują również odwołania od decyzji prezydium kolegium wymierzających kary dyscyplinarne. Kara dyscyplinarna nie może być wymierzona, jeżeli od dnia ujawnienia przewinienia popełnionego przez adwokata upłynęło więcej niż 1 miesiąc, a więcej niż rok od dnia popełnienia przewinienia.

W wypowiedziach swych delegaci radzieccy dawali wyraz poglądom, że niektóre instytucje i przepisy naszej ustawy o ustroju adwokatury mogłyby być wprowadzone w Związku Radzieckim. W sprawozdaniach, jakie złożą po powrocie do swego kraju właściwym czynnikiem, wysuną oni odpowiednie sugestie.

Wizyta delegacji radzieckiej i odbyte w związku z tym konferencje umożliwiły cenną i pożyteczną wymianę doświadczeń obu adwokatów oraz umocniły istniejące więzy przyjaźni i zawodowe koleżeństwo.

Opuszczając Polskę, goście radzieccy podkreślali uczucia podziwu dla osiągnięć Polski Ludowej we wszystkich dziedzinach w stosunkowo tak krótkim okresie ćwierćwiecza. Wyrazili też wdzięczność dla adwokatury polskiej za zaproszenie do Polski, za okazaną im gościnność i serdeczność oraz za umożliwienie zapoznania się na miejscu z organizacją adwokatury w PRL i nawiązania osobistych kontaktów z przedstawicielami prawnictwa polskiego.

Publiczna obrona pracy doktorskiej adwokata Józefa Filipowskiego

W dniu 18 października 1969 r. na Wydziale Prawa UAM w Poznaniu odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej sekretarza Rady Adwokackiej w Koszalinie, adwokata mgra Józefa Filipowskiego, na temat: *Adwokat w polskim procesie cywilnym*. Praca ta została napisana w seminarium doktorskim prof. dra Edmunda Wengera, który jednocześnie był jej promotorem.

W rozprawie swej J. Filipowski przedstawił udział adwokata w procesie cywilnym jako pełnomocnika osób fizycznych, pozostawił zaś poza ramami pracy udział adwokata-radcy prawnego w procesie cywilnym oraz zagadnienia łączące się z udziałem adwokata w procesie cywilnym, takie mianowicie, jak: odpowiedzialność cywilna pełnomocnika procesowego za szkodę, wina w przedmiocie uchybienia terminu, koszty procesu wynikające z reprezentacji strony przez adwokata.

Praca składa się z czterech rozdziałów. Rozdział I poświęcony jest reprezentacji procesowej, w której autor omawia szczegółowo i w interesujący sposób genezę i rozwój instytucji zastępstwa procesowego w polskim procesie cywilnym. Rozdział II, zatytułowany: „Potrzeba zawodowej reprezentacji procesowej w świetle przepisów k.p.c.”, zawiera podstawowe tezy rozprawy doktorskiej. Rozdział III jest poświęcony roli i funkcji społecznej adwokata jako pełnomocnika strony w procesie cywilnym. Rozdział IV nosi tytuł: „Stanowisko adwokata jako pełnomocnika strony w procesie cywilnym”. Pracę kończą wnioski końcowe autora oraz wykaz literatury.

Jedną z głównych tez rozprawy doktorskiej jest twierdzenie, że kodeks postępowania cywilnego preferuje adwokata jako pełnomocnika procesowego, darząc go szczególnym zaufaniem, gdyż gwarantuje on w najlepszy sposób współpracę stron z sądem w realizacji celu postępowania cywilnego. Swą tezę pierwszoplanowej roli adwokata jako pełnomocnika reprezentującego stronę w procesie cywilnym J. Filipowski wywodzi z treści art. 87 § 1 k.p.c., w którym jako pełnomocnika strony w procesie cywilnym wymienia się na pierwszym miejscu adwokata, oraz z treści art. 117 k.p.c., który dopuszcza reprezentację strony zwolnionej od kosztów sądowych tylko przez adwokata, a nie innego pełnomocnika. Nadto za tezę tą przemawia zdaniem J. Filipowskiego wykładnia *a contrario* przepisów art. 5, 327 i 467 § 1 k.p.c., które wkładają na sąd obowiązek udzielania pouczeń stronom działającym w procesie bez adwokata. Wynika stąd, że wszędzie tam, gdzie